

«نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی»

سال هشتم - شماره ۲۹ - بهار ۱۳۹۴

ص. ص. ۲۹-۲۱

بررسی اثر بخشی استفاده از روش‌های قصه‌گویی بر افزایش هوش اجتماعی دانش‌آموزان دختر مقطع چهارم و پنجم ابتدایی در سال ۹۱-۹۰

سپیده داداش‌زاده^۱

علیرضا پیرخائفی^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۰۶/۱۷

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۳۹۴/۰۶/۰۳

چکیده:

پژوهش حاضر به هدف بررسی اثربخشی روش‌های قصه‌گویی بر افزایش هوش اجتماعی دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی انجام شد. روش پژوهش حاضر از نوع نیمه آزمایشی و شامل طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل بود. نمونه پژوهش شامل ۶۰ نفر از دانش‌آموزان پایه چهارم و پنجم مدارس دخترانه مشکین شهر بود که در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ مشغول به تحصیل بوده و به صورت تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. سپس آزمودنی‌ها در دو گروه ۳۰ نفری آزمایش و کنترل جای گرفتند. برنامه آموزشی شامل یک دوره ۱۰ جلسه‌ای طی ۱۰ هفته بر روی گروه آزمایش اجرا شد. آزمودنی‌های هر دو گروه، پیش و پس از برنامه آموزشی با استفاده از پرسشنامه هوش اجتماعی منطبق با الگوی ترومسو مورد آزمون قرار گرفتند. تحلیل کواریانس تفاوت معنی‌داری را بین دو گروه آزمایش و کنترل در هوش اجتماعی و مؤلفه‌های آن نشان داد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که قصه‌گویی روش مؤثری در افزایش هوش اجتماعی دانش‌آموزان بوده و می‌تواند در محیط‌های آموزشی مورد استفاده معلمان قرار گیرد.

واژگان کلیدی: روش‌های قصه‌گویی، هوش اجتماعی، دانش‌آموزان

۱- دانش‌آموخته کارشناسی‌ارشد گروه برنامه‌ریزی درسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران sapeideh_dada@yahoo.com

۲- استادیار گروه کارشناسی‌ارشد روان‌شناسی بالینی و عمومی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران نویسنده مسئول

مقدمه:

سنت قصه‌گویی به اندازه عمر انسان قدمت دارد. افلاطون در اهمیت موضوع فوق می‌گوید: «پرورشی که روح اطفال به وسیله قصه‌ها کسب می‌کنند به مراتب بیشتر از تربیتی است که جسم آنها از طریق ورزش پیدا می‌کند» (اربابان اصفهانی و قافله‌کش، ۱۳۸۵). نقل یک قصه خوب و استفاده سنجیده و آگاهانه از آن تأثیرات شگرفی را در حیطه‌های آموزشی، تربیتی و درمانی به همراه دارد. قصه‌ها می‌توانند چارچوبی برای آموزش و ارتقای خودفهمی و کارآیی در روابط بین شخصی فراهم آورند. قصه‌ها برای تمام گروه‌های سنی، گیرایی خاصی دارند. قصه‌ها برانگیزنده هستند و می‌توانند مجموعه‌ای از مفاهیم پیچیده علمی را به مخاطب منتقل کنند. بنابراین، در برنامه‌ی آموزشی مدارس، هنر جایگاه ویژه دارد و معلمان با استفاده از هنرهای مختلف، بخصوص هنر قصه‌گویی می‌توانند بسیاری از رفتارهای خوب را در کودکان تقویت کنند. در ارتباط با تأثیرات قصه‌گویی پیترسون^۱ و بول^۲ و پروپست^۳ و دیتنجر^۴ (۲۰۰۵) معتقدند که قصه و قصه درمانی می‌تواند به بازسازی ارتباط با دیگران، معنا دادن به تجربیات، تفکر درباره خوبی‌ها و بدی‌ها، بیان نظریات و ایده‌ها منجر می‌شود. قصه کودکان را به دور قصه‌گو جمع کرده و به این ترتیب روابط میان آنها را تقویت کرده، اطلاعات آنها را می‌افزاید. لذتی و شادی که از شنیدن قصه‌های گوناگون به کودکان دست می‌دهد باعث ارتقاء عقلی و ذهنی آنان می‌گردد. به طور کلی قصه و داستان به شرطی که درست و دقیق انتخاب شود بیش از سایر روش‌های تربیتی بر رفتار کودک تأثیر می‌گذارد (موسوی، حاجی آقالو، گلشن و محمد پور، ۱۳۸۲).

داستان روش مناسبی برای کمک کردن به جریان رشد فکری کودک است. شنیدن قصه باعث می‌شود کودک بتواند تصویرسازی کرده و شخصیت‌ها را خلق کند. در واقع داستان راهی برای ارضای نیازهای روانی کودکان است (جمال‌زاده، ۱۳۹۰). از سویی دیگر، هوش اجتماعی یکی از انواع هوش‌هایی است که می‌تواند تحت تأثیر قصه‌گویی رشد کند (خلیل‌زاده، ۱۳۸۸). ثورندایک^۵ معتقد است که توانایی اجتماعی عنصر مهمی از هوش است، هوش اجتماعی از نظر ثورندایک توانایی درک دیگران، عمل و رفتار هوشمندانه در رابطه با دیگران است. یکی از راه‌های تقویت هوش اجتماعی، قصه‌گویی می‌باشد. در برنامه‌های آموزشی مدارس معلمان با استفاده از قصه‌گویی می‌توانند بسیاری از رفتارهای خوب را در کودکان تقویت کنند. از آنجا که داستان سرایی به عنوان یک روش تعلیمی می‌تواند دانش‌آموزان را به کشف خود ترغیب کرده و توانایی آنان را برای برقراری ارتباط واقعی افزایش دهد، همزمان نیز می‌تواند ظرفیت دانش‌آموزان را برای حل و فصل تعارض بین فردی به صورت آرام و توأم با بحث و گفتگو

---

1. Peterson
2. Bull
3. Propst
4. Dettinger
5. Thorndike

افزایش دهد. گوش دادن به داستان، دانش‌آموزان و کودک را به استفاده هر چه بیشتر از قوه تخیل‌اش تشویق کرده و اعتماد بنفس را در کودک افزایش می‌دهد (گرین^۱، ۱۳۷۸).

ریچارد گاردنر^۲ فن قصه‌گویی متقابل را به عنوان ابزاری درمانی در کار با کودکان مطرح کرده است (رولینز^۳؛ مک کیب^۴ و آبلیس^۵، ۲۰۰۰). در این فن از شیوه مشابهی بهره گرفته می‌شود تا به کودکان کمک شود، افکار و احساس‌های خویش را درک کرده و بینش‌ها، ارزش‌ها و معیارهای رفتاری معنی‌داری به کودکان تفهیم می‌شود. مرویس^۶ و برتراند^۷ (۲۰۰۳) معتقدند، مدارس به علت تنوعی که در ارائه برنامه‌های آموزشی خود دارند، می‌توانند با استفاده از قصه‌ها و قصه‌گویی بسیاری از مهارت‌های اجتماعی را به کودکان آموزش دهند. بندورا^۸ نیز معتقد است، کودکان با دیدن کسانی که رفتارهای تحسین برانگیز برانگیز دارند و گوش کردن به حرف‌های آنها، از طریق پس‌خوراند، به ارزش اعمال و رفتار خود پی‌برده و درصدد افزایش سازگاری و کارایی خود بر می‌آیند. بدین ترتیب، قصه‌گویی روشی مفید و مؤثر به منظور اصلاح رفتار و سازگاری و کنترل هیجان‌های کودکان تعریف شده است (اربابان اصفهانی و قافله‌کش، ۱۳۸۵). در این راستا، روانشناسان بر این عقیده‌اند که بسیاری از نکات تربیتی اگر با زبانی مناسب به بچه‌ها منتقل شود تأثیر بیشتری را بر ذهن و رفتار آن‌ها بر جای خواهد گذاشت (خانجانی، ۱۳۹۰).

گلمن^۹ (۲۰۰۷) نیز در همین زمینه معتقد است هوش اجتماعی یعنی مهارت عاطفی که برای حفظ ارتباط‌های نزدیک وجود دارد در کودکی جوانه می‌زند و در طول زندگی شکوفا می‌شود (بازان^{۱۰}، ترجمه: صالحی، ۱۳۸۴) کوزمیتزکی^{۱۱} و جان^{۱۲} (۱۹۹۳) نشان دادند که هوش اجتماعی از هفت مؤلفه تشکیل شده است: الف) دیدگاه‌گیری خلق و خو و حالت‌های درونی افراد دیگر، ب) توانایی کلی برای کنار آمدن با افراد دیگر، ج) دانش درباره‌ی قوانین اجتماعی و زندگی اجتماعی، د) بینش و حساسیت در موقعیت‌های اجتماعی پیچیده، ه) استفاده از تکنیک‌های اجتماعی برای نفوذ در دیگران، و) دیدگاه‌گیری، و ز) سازگاری اجتماعی. نتایج مطالعات دسوشیو^{۱۳} (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که از رویکردهای قصه می‌توان به کودکان و نوجوانان کمک کرد تا قصه‌های زندگی مثبتی برای خودشان بسازند قصه‌هایی که بر شکل‌گیری هویت آن‌ها تأثیر مثبت دارد.

-
1. Green
  2. Gardner
  3. Rollins
  4. Mc Cabe
  5. Abliss
  6. Mervis
  7. Bertrand
  8. Bandura
  9. Goleman
  10. Buzan
  11. Kosmitzki
  12. John
  13. Desocio

نتایج پژوهش‌های کتی آتا^۱ (۲۰۰۰؛ نقل از جمال‌زاده، ۱۳۹۰) از قصه‌گویی نشان داده است که چگونه مهارت‌های قصه‌گویی دختران پیشرفت می‌کند و چگونه قصه‌گویی آنها را قادر می‌سازد که در مورد زندگی‌شان، ارزش‌ها و عقاید و تجارب‌شان صحبت کنند. پژوهش میلر^۲، ویلی^۳، فانگ^۴ و لیانگ^۵ (۱۹۹۷) (۱۹۹۷) نیز موید استفاده از داستان برای انتقال ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی است. در مطالعه راحیل^۶ (۲۰۰۲) نیز اثر بخشی یک برنامه قصه محور در بهبود کفایت‌های اجتماعی و مهارت‌های رابطه با همسالان در کودکان دارای ناتوانایی‌های هیجانی به خوبی نشان داده شده است. نتایج پژوهش همایی، کجباف و سیادت (۱۳۸۸) نیز درباره تأثیر قصه‌گویی بر رفتار سازگارانه تفاوت معنی‌داری را بین شش حیطة رفتار سازگارانه کودکان نشان داده است. در پژوهشی میجس^۷ و همکاران (۲۰۰۸) مشاهده شد که محبوبیت به طور معنی‌داری با هوش اجتماعی مرتبط است. نتایج مطالعات دسوشیو^۸ (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که از رویکردهای قصه می‌توان به کودکان و نوجوانان کمک کرد تا قصه‌های زندگی مثبتی برای خودشان بسازند قصه‌هایی که بر شکل‌گیری هویت آنها تأثیر مثبت دارد. همچنین ظهیری ناو و رجبی (۱۳۹۰) نشان داد که در دانش‌آموزان کلاس پنجم مطالعه کتاب‌ها و مجلات تخیلی، تاریخی و ورزشی پیش‌بینی کننده‌ی مثبت و معنی‌دار هوش اجتماعی بود. با این وصف هدف تحقیق حاضر این است که تأثیر قصه‌گویی را بر هوش اجتماعی دانش‌آموزان دختر مورد بررسی قرار دهد.

روش

پژوهش حاضر از نوع نیمه آزمایشی و با استفاده از طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر پایه‌های چهارم و پنجم ابتدایی شهر مشکین شهر بود که در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ مشغول به تحصیل بودند. از جامعه آماری صورت تصادفی خوشه‌ای ابتدا ۳ مدرسه و سپس از بین دانش‌آموزان پایه چهارم و پنجم ابتدایی آن مدارس ۶۰ نفر انتخاب شدند. تلاش شد تا نمونه پژوهش تا حد ممکن بر اساس سن، طبقه اقتصادی-اجتماعی خانواده و معدل پایانی سال قبل هم‌تا باشند. سپس نمونه در قالب دو گروه ۳۰ نفره درآمده و به صورت تصادفی در گروه‌های آزمایش و کنترل قرار گرفتند.

-
1. Kathy-Ata
  2. Miller
  3. Willy
  4. Fang
  5. Liang
  6. Rahill
  7. Meijs
  8. desocio

ابزار اندازه‌گیری: برای سنجش هوش اجتماعی دانش‌آموزان از پرسشنامه محقق ساخته که براساس الگوی ترومسو (TSIS) تنظیم شده بود، استفاده گردید. برای بررسی اعتبار پرسشنامه از اعتبار محتوا استفاده شد که مورد تأیید متخصصین مربوطه قرار گرفت. برای سنجش پایایی پرسشنامه نیز از آزمون آلفای کرون باخ استفاده شد که ضریب $0/89$ برای هوش اجتماعی بدست آمد. این پرسشنامه شامل ۴۴ گویه با طیف درجه بندی لیکرت است.

برنامه آموزشی شامل یک دوره ۱۰ جلسه‌ای بود که طی ۱۰ هفته بر روی گروه آزمایش اجرا شد. محتوای آموزشی شامل ارائه ۱۰ قصه ویژه کودکان بود. به مدت ۳۰ دقیقه قصه ارائه می‌شد و به دنبال آن در حدود ۳۰ دقیقه بحث و تبادل افکار در مورد مفهوم و پیام قصه صورت می‌گرفت.

یافته‌ها:

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای هوش اجتماعی در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های آزمایش و گواه

هوش اجتماعی	گروه	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
درون فردی	آزمایش	۸۳/۳	۱۱/۶۳	۹۵/۸۳	۸/۰۶
	گواه	۸۰/۸۶	۱۲/۱۷	۸۴/۳	۱۱/۱۴
برون فردی	آزمایش	۸۸/۷۶	۱۴/۵۹	۱۰۵/۲۳	۸/۶۴
	گواه	۸۹/۵۹	۱۵/۴۷	۹۲/۵۳	۱۲/۵۲

میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای هوش اجتماعی در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های آزمایش و گواه در جدول ۱ ارائه شده است. چنانکه مشاهده می‌شود دو گروه در هر دو متغیر در پیش‌آزمون نتایج نسبتاً مشابهی دارند. در پس‌آزمون هر دو متغیر در گروه آزمایش افزایش مشهود است. جهت بررسی معنی‌داری تفاوت دو گروه از آزمون تحلیل کواریانس استفاده شد. برای انجام این تحلیل ابتدا پیش‌فرض‌های تحلیل مورد بررسی قرار گرفت. بنابراین برای اطمینان از این که داده‌های این پژوهش، مفروضه‌های زیربنایی تحلیل کواریانس را برآورد می‌کنند، چهار مفروضه تحلیل کواریانس، شامل خطی بودن^۱، هم خطی چندگانه^۲، همگنی واریانس^۳ و همگنی شیب‌های رگرسیون^۴ مورد بررسی قرار قرار گرفتند که نتایج مورد تأیید قرار گرفتند. جدول ۲ نتایج تحلیل چند متغیری را برای مقایسه نمره‌های پس‌آزمون با کنترل پیش‌آزمونه‌های هوش اجتماعی (درون فردی و برون فردی) نشان می‌دهد.

1. Linearity
2. Multicollinearity
3. Homogeneity of variance
4. Homogeneity of regression

جدول ۲. خلاصه نتایج تحلیل چند متغیری برای مقایسه نمره های پس آزمون با کنترل پیش آزمون های هوش اجتماعی (درون فردی و برون فردی)

اثر	آزمون	ارزش	F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	سطح معنی داری
گروه	اثر پیلایی	۰/۲۶	۱۰/۳۵	۲	۵۷	۰/۰۰۱
	لامبدای ویلکز	۰/۷۳	۱۰/۳۵	۲	۵۷	۰/۰۰۱
	اثر هاتلینگ	۰/۳۶	۱۰/۳۵	۲	۵۷	۰/۰۰۱
	بزرگترین ریشه ی روی	۰/۳۶	۱۰/۳۵	۲	۵۷	۰/۰۰۱

مندرجات جدول ۲ نشان می دهد که بین گروه های آزمایشی و گواه از لحاظ حداقل یکی از متغیرهای هوش اجتماعی تفاوت معنی داری وجود دارد. برای بررسی نقطه تفاوت، تحلیل کوواریانس روی متغیرهای وابسته انجام شد. جدول ۳ نتایج تحلیل کوواریانس را برای مقایسه نمره های پس آزمون با کنترل پیش آزمون های هر دو متغیر هوش اجتماعی (درون فردی و برون فردی) نشان می دهد.

جدول ۳. نتایج تحلیل کوواریانس روی نمره های پس آزمون با کنترل پیش آزمون هوش اجتماعی

اثر	متغیر وابسته	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی داری	اندازه اثر
گروه	هوش درون فردی	۱۶۹۲/۲۲	۱	۱۶۹۴/۲۲	۲۱/۴۷	۰/۰۰۱	۰/۲۷
	هوش برون فردی	۲۵۱۱/۱۷	۱	۲۵۱۱/۱۷	۲۶/۰۲	۰/۰۰۱	۰/۳۱
خطا	هوش درون فردی	۴۵۰۳/۳۰	۵۷	۷۹/۰۰۵			
	هوش برون فردی	۵۵۰۱/۰۷	۵۷	۹۶/۵۱			
کل	هوش درون فردی	۴۹۴۲۰۴	۶۰				
	هوش برون فردی	۵۹۵۸۱۱	۶۰				

نتایج مندرج در جدول ۳ نشان می دهند که تحلیل کوواریانس در متغیر هوش درون فردی ($F = ۲۱/۴۷$) و هوش برون فردی ($F = ۲۶/۰۲$ و $p = ۰/۰۰۱$) معنی دار می باشند.

برای فهم چگونگی این تفاوت کافی است میانگین پس آزمون گروه های آزمایشی و گواه از لحاظ متغیرهای وابسته مذکور با یکدیگر مقایسه شوند. با توجه به نتایج مندرج در جدول ۱، میانگین پس آزمون نمره هوش درون فردی گروه آزمایش ۹۵/۸۳ و گروه گواه ۸۴/۳۰ است که نشان می دهد هوش درون فردی گروه آزمایش در پس آزمون افزایش بیشتری پیدا کرده است. در ارتباط با پس آزمون نمره هوش برون فردی، میانگین گروه آزمایش و گواه به ترتیب ۱۰۵/۲۳ و ۹۲/۵۳ است که نشان می دهد عملکرد مداوم آزمودنی های گروه آزمایش به طور معنی داری نسبت به گروه گواه افزایش داشته است. بنابراین با توجه به نتایج حاصله در کل می توان گفت که روش های قصه گویی بر افزایش هوش اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی تأثیر داشته است. همچنین می توان گفت که روش های قصه گویی بر افزایش هم هوش درون فردی و هم هوش برون فردی دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی تأثیر داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی استفاده از روش‌های قصه‌گویی در افزایش هوش اجتماعی دانش‌آموزان پایه چهارم و پنجم مدارس دخترانه شهرستان مشکین اجرا شد. نتایج پژوهش نشان دهنده اثربخش بودن روش قصه‌گویی در افزایش هوش اجتماعی و مؤلفه‌های آن در دانش‌آموزان بود. به همین دلیل نتایج پژوهش با نظریه‌های سالوی و مایر (۱۹۹۰)، ثورندایک، کیاروچی، فورگاس و مایر (۱۳۸۵) و گاردنر (۱۹۹۳) (نقل از موسوی، حاجی آقالو، گلشن و محمدپور، ۱۳۸۲) و نتایج پژوهش‌های کتی آتا (۲۰۰۰)، بندورا، میلر، ویلی، فانگ و لیانگ (۱۹۹۷)، راحیل (۲۰۰۲) و همایی، کجباف و سیادت (۱۳۸۸) هماهنگ می‌باشد. در پژوهشی میجس و همکاران (۲۰۰۸) مشاهده شد که محبوبیت به طور معنی‌داری با هوش اجتماعی مرتبط است. همچنین ظهیری ناو و رجبی (۱۳۹۰) نشان داد که در دانش‌آموزان کلاس پنجم مطالعه کتاب‌ها و مجلات تخیلی، تاریخی و ورزشی پیش‌بینی کننده‌ی مثبت و معنی‌دار هوش اجتماعی بود.

فرول، اساس تربیت کودکان را در کودکان بر قصه و قصه‌گویی می‌داند. گاردنر فن قصه‌گویی متقابل را به عنوان ابزاری درمانی در کار با کودکان مطرح کرده و بر اساس نظر مرویس و برتراند، مدارس به علت تنوعی که می‌توانند در ارائه برنامه‌های آموزشی خود داشته باشند می‌توانند با استفاده از قصه‌ها و قصه‌گویی بسیاری از مهارت‌های اجتماعی را به کودکان آموزش دهند (همایی، کجباف و سیادت، ۱۳۸۸). میلر، ویلی، فانگ و لیانگ (۱۹۹۷)، نیز نشان دادند که استفاده از داستان برای انتقال ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی مفید است. مطالعه راحیل (۲۰۰۲) اثربخشی یک برنامه قصه محور در بهبود کفایت‌های اجتماعی و مهارت‌های رابطه با همسالان در کودکان را نشان داد. در واقع، پژوهش‌های بسیاری تأثیرات مثبت قصه‌گویی را بر کودکان نشان داده‌اند. پژوهش‌های داخلی مانند پژوهش همایی، کجباف و سیادت (۱۳۸۸) نیز نشان داد که قصه‌گویی می‌تواند باعث افزایش سازگاری کودکان شود. نتایج مطالعات دسوشیو (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که از رویکردهای قصه می‌توان به کودکان و نوجوانان کمک کرد تا قصه‌های زندگی مثبتی برای خودشان بسازند قصه‌هایی که بر شکل‌گیری هویت آنها تأثیر مثبت دارد. بنابراین براساس نتایج بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت که بکارگیری روش قصه‌گویی با توجه به جذابیت آن برای کودکان می‌تواند در سرعت بخشیدن و ارتقاء هوش اجتماعی کودکان کمک زیادی بکند موضوع قصه و چگونگی اجرای قصه‌گویی و همچنین نتایج اجتماعی، تربیتی و اخلاقی حاصل از آن می‌تواند در سرعت بخشیدن به هوش اجتماعی تأثیر گذار بوده و با استفاده از روش‌های قصه‌گویی که علاوه بر سرگرمی دارای محتویات علمی، آموزنده و توانایی برقرار کردن ارتباط با دیگران است؛ می‌تواند به افزایش هوش اجتماعی دانش‌آموزان در سطوح چهارم و پنجم ابتدایی منجر شود زیرا در این سنین و با برگزاری چنین جلسات تفریحی- سرگرمی توأم با مسائل آموزشی می‌توان شاهد تقویت برقراری ارتباط در بین دانش‌آموزان بود. بنابراین بعد از اجرای قصه‌گویی در ده جلسه توسط

محقق و با رعایت فاصله‌ی زمانی، این نتیجه دریافت شد که دانش‌آموزان بعد از اجرای قصه‌گویی هوش درون فردی و برون فردی آنها نسبت به قبل از آزمون بالا می‌رود و بعد دریافت پیام قصه‌ها حس همکاری، همفکری، تبادل افکار، اعتماد به نفس، صداقت - ارتباط درست با دیگران، خلاقیت، توانایی اتخاذ تصمیم هوشمندانه، ابراز علاقه به هم نوعان، قبول مسئولیت و پذیرش انجام کارهای خود و روحیه‌ی نقدپذیری داشتن، توانایی حل مشکلات دیگران، تأثیر گذار و محبوب بودن، از تجربه‌ی بزرگ‌ترها استفاده کردن، کنترل خشم در موقعیت‌های مختلف - تقلید نکردن از دیگران، نباختن خود در موقعیت‌های سخت، رعایت نظم و مقررات اجتماعی، بالا بردن روحیه‌ی اراده و تلاش آنها افزایش یابد. دانش‌آموزانی که از روش قصه‌گویی بهره برده بودند؛ نسبت به سایر دانش‌آموزان از نظر مهارت‌های هوش اجتماعی تفاوت معنی‌داری را نشان می‌دهند، بنابراین موضوع قصه و توانایی مدرس در چگونگی اجرای قصه‌گویی و همچنین نتیجه اخلاقی حاصل از قصه برای دانش‌آموزان برای توانا نمودن دانش‌آموزان در هوش اجتماعی مثمر ثمر خواهد بود؛ لذا پیشنهاد می‌شود در ساعات درسی مدارس و تحت عنوان کلاس‌های پرورشی به اجرای کلاس‌های قصه‌گویی، اجرای نمایش و تئاتر دانش‌آموزان را در جهت افزایش برقراری ارتباط با دیگران و استفاده بهینه از هوش اجتماعی آنان رهنمون شوند.

منابع

- اربابان اصفهانی، مرضیه و قافله کش، مینا. (۱۳۸۵). **استفاده از قصه در فرآیند مشاوره‌ای به منظور دستیابی به اهداف تعلیم و تربیت**. مقالات برگزیده قصه‌گویی، نهمین جشنواره قصه‌گویی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.
- بازان، تونی. (۱۳۸۴). **نیروی نبوغ اجتماعی**، ترجمه: حورزاد صالحی، تهران: انتشارات پل.
- جمال‌زاده، محمد. (۱۳۹۰). **قصه‌گویی و نمایش خلاق و تأثیر آن بر تربیت کودکان (چاپ اول)**. شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز.
- خانجانی، علی. (۱۳۹۰). **هنر قصه‌گویی (چاپ اول)**. تهران: کانون چاپ.
- خلیل‌زاده، احد. (۱۳۸۸). **بررسی رابطه بین هوش اجتماعی با رضایت شغلی مدیران مستقل شهرستان‌های چابهار، پلدشت و چالدران**، در سال تحصیلی ۸۹ - ۱۳۸۸.
- ظهیری ناو، بیژن. و رجبی، سوران. (۱۳۹۰). **بررسی رابطه‌ی کتابخوانی و هوش اجتماعی در دانش‌آموزان**. **مجله‌ی علمی پژوهشی مطالعات ادبیات کودک دانشگاه شیراز**، سال دوم، شماره‌ی اول، بهار و تابستان ۱۳۹۰، صص: ۱۶۵-۱۴۵.
- کیاروچی، جوزف و جوزف پ. فورگاس و جان د. مایر (۱۳۸۵). **هوش هیجانی در زندگی روزمره، کند و کاوی علمی**، ترجمه: جعفر نجفی زند؛ تهران: انتشارات سخن.
- گرین، الین. (۱۳۷۸). **هنر و فن قصه‌گویی**. مترجم: آدینه پور. تهران: انتشارات ابجد.

موسوی، سیدمختار، حاجی آقالو، عباس، گلشن، پروین و محمدپور، آیت‌اله. (۱۳۸۲). **قصه‌گویی، قصه‌خوانی و شعر در مدارس دوره ابتدایی**. تهران: وزارت آموزش و پرورش، مؤسسه فرهنگی منادی تربیت، چاپ اول.

همایی، رضا، کجباف، محمدباقر و سیادت، سید علی. (۱۳۸۸). تأثیر قصه‌گویی بر سازگاری کودکان. **مطالعات روان‌شناختی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء**، دوره ۵، شماره ۲، صفحات ۱۳۳-۱۴۹.

Desocio J.E. (2005). Accessing Self – Development Thought Narrative Approaches in Child and Adolescent Psychotherapy. *Journal of Child Adolesc Psychiatr Nurs*, 18(2): 53-61.

Goleman, D. (1998). *Emotional Intelligence what It can Matter More than IQ*. New York: Banton

Kosmitzki, C., & John, O.P., (1993). The Implicit Use of Explicit Conceptions of Social Intelligence, *Personality and Individual Differences*, 15, 11-23.

Meijs, N. Cillessen, A. H. N. Scholte, R.H. J. Segers, E., & Spijkerman, R. (2008). *Social Intelligence and academic achievement as predictors of adolescent popularity*. Behavioural Science Institute, Radboud Universiteit Nijmegen.

Mervis, M.M & Bertrand, F.J. (2003). The emergence of learning – related social skills. *Early Childhood Research Quarterly*, 18, 206-224.

Petersen, S., Bull, C., Propst, O., Dettinger, S. and Detwiler, L. (2005), Narrative Therapy to Prevent Illness-Related Stress Disorder. *Journal of Counseling & Development*, 83, 41-47.

Rahill, S. A. (2002). *A comparison or the effectiveness or story-based and skill-based social competence programs on the development of social problem solving and peer relationship skill of children with emotional disability. Unpublished Doctoral Dissertation, Carlson Albizu University, Maryland [On-Line]*. Available: (<http://proquest.umi.com/pqdweb>).

Salovey, P. & Mayer, J. D. (1990). Emotional Intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9, 185-211.

Miller, P. J., Wiley, A. R., Fung, H., & Liang, C. H. (1997). *Personal storytelling as a medium of socialization in Chinese and American families. Child Development*; 68 (3):557-68.

